

STALIŠČE SVETA AGENCIJE V ZVEZI S SKRBNIŠKIMI STORITVAMI ZA KRITNI SKLAD IZPLAČEVANJA POKOJNINSKIH RENT

Agencija za trg vrednostnih papirjev (v nadaljevanju Agencija) je na podlagi določb Zakona o investicijskih skladih in družbah za upravljanje v povezavi z določbami Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pristojna za izdajo dovoljenj za sklenitev pogodbe o opravljanju skrbniških storitev tudi za pokojninske sklade. Glede na navedeno je Svet Agencije na svoji 370. seji dne 13. 1. 2011 sprejel naslednje stališče:

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – ZPIZ-1-UPB4, 114/06 – ZUTPG, 10/08– ZVarDod, 98/09 – ZIUZGK in 38/10 – ZUKN; v nadaljevanju ZPIZ-1) v 292. členu podrobneje ureja področje prostovoljnega dodatnega zavarovanja. V skladu z navedenim členom se v III. Poglavju ZPIZ-1 urejajo tiste oblike prostovoljnega dodatnega zavarovanja, pri katerih zavarovanci, vključeni v to obliko zavarovanja in delodajalci, ki v korist zavarovancev, vključenih v prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, plačujejo premijo prostovoljnega dodatnega zavarovanja, pridobijo davčne olajšave po tem zakonu. Navedeno poglavje določa tudi pogoje za ustanovitev pokojninskih skladov, ureja način njihovega poslovanja ter upravljanje z njimi. Pogoje za pridobitev pravic iz prostovoljnega dodatnega zavarovanja, vrsto in obseg teh pravic ter postopek za njihovo uveljavitev pa natančneje opredeljuje pokojninski načrt (295. člen ZPIZ-1).

V skladu s 306.e členom ZPIZ-1 mora izvajalec pokojninskega načrta za račun sklada, ki ga upravlja, skleniti pogodbo o opravljanju skrbniških storitev, v skladu z zakonom, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje.

306. člen ZPIZ-1 kot možne izvajalce pokojninskih načrtov določa pokojninske sklade, ki se lahko oblikujejo, kot vzajemni pokojninski skladi ali ustanovijo kot pokojninske družbe in zavarovalnice, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja po zakonu, ki ureja zavarovalništvo. Opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja obsega posle, ki so podrobneje določeni v 316. členu ZPIZ-1 (vzajemni pokojninski skladi) in 339. členu ZPIZ-1 (pokojninske družbe oz. zavarovalnice¹). Posli upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada skladno s 316. členom ZPIZ-1 obsegajo zbiranje premij prostovoljnega dodatnega zavarovanja in vodenje osebnih računov zavarovancev – članov sklada, upravljanje s premoženjem vzajemnega pokojninskega sklada in vnovčenje oziroma izplačevanje odkupnih vrednosti. Za dejavnost prostovoljnega dodatnega zavarovanja, ki jo lahko opravlja pokojninska družba, se po 339. členu ZPIZ-1 šteje opravljanje poslov zbiranja premij prostovoljnega dodatnega zavarovanja in vodenje osebnih računov zavarovancev, upravljanje s premoženjem pokojninske družbe, izplačevanje pokojninske rente in upravljanje z zaprtimi in odprtimi vzajemnimi pokojninskimi skladi.

Iz navedenega izhaja, da v obdobju črpanja pravic upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada ne sme neposredno izplačevati pokojninske rente, temveč mora, skladno z drugim

¹ Na podlagi osmega odstavka 14. člena ZZavar lahko zavarovalnica, ki opravlja zavarovalne posle v zavarovalni skupini življenjskih zavarovanj opravlja tudi dejavnost upravljanja pokojninskih skladov po zakonu, ki ureja pokojninske sklade, če izpolnjuje pogoje, ki jih določa navedeni zakon.

odstavkom 352. člena ZPIZ-1, v imenu in za račun zavarovanca, skleniti življenjsko zavarovanje, pri katerem zavarovanec pridobi pravico do doživljenjske mesečne pokojninske rente. Drugače je pri zavarovalnicah in pokojninskih družbah, ki lahko same izplačujejo pokojninske rente. Obveznost zavarovalnice oziroma pokojninske družbe ob rednem prenehanju prostovoljnega dodatnega zavarovanja določajo določbe prvega in drugega odstavka 353. člena ZPIZ-1, ki med drugim določajo, da mora zavarovalnica denarna sredstva v višini odkupne vrednosti police prenesti z računa kritnega sklada, oblikovanega v zvezi z zavarovanji, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, na račun kritnega sklada, oblikovanega v zvezi z zavarovanji, ki krijejo izplačilo doživljenjske mesečne pokojninske rente. Če je v pokojninskem načrtu določeno, da bo doživljenjsko mesečno pokojninsko rento izplačevala pokojninska družba, se mora tudi ta ravnati po določbah ZPIZ-1, ki veljajo za zavarovalnice.

Pri opravljanju skrbniških storitev se v skladu z 210. členom Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (Uradni list RS, št. 26/05 – ZISDU-1-UPB1, 68/05 – odločba US, 28/06 – ZTVP-1B, 114/06 – ZUE, 92/07, 109/07 – popr. in 65/08; v nadaljevanju ZISDU-1) v zvezi z določbo 306.e člena ZPIZ-1 za vzajemne pokojninske sklade in za kritno premoženje pokojninske družbe smiselno uporabljajo določbe podpoglavij 4.1 in 4.2 ter 137.a člena ZISDU-1, ki veljajo za opravljanje skrbniških storitev za investicijski sklad. Zanj je značilno, da imetniki investicijskih kuponov prevzemajo naložbeno tveganje.

Po mnenju Agencije je navedene zakonske določbe mogoče razumeti tako, da se obveznost sklenitve pogodbe o opravljanju skrbniških storitev nanaša samo na dejavnost izvajalcev pokojninskih načrtov v delu, ki vključuje opravljanje poslov v obdobju do pričetka izplačevanja pokojninske rente. Takšno stališče je Agencija zavzela tudi upošteva ureditve v nedavno sprejetem, a še ne uveljavljenem ZPIZ-2, ki zahteva obvezno sklenitev skrbniške pogodbe samo za pokojninske sklade v katerih se zbirajo premije v obdobju varčevanja, za izplačevanje pokojninske rente pa napotuje na zakon, ki ureja zavarovalništvo. Po mnenju Agencije bi drugačna interpretacija do uveljavitve ZPIZ-2 upravičencem do pokojninskih rent lahko povzročila določeno operativno tveganje povezano s ponovnim prenosom računov in s tem povezane stroške.

dr. Damjan Žugelj l. r.
predsednik Sveta Agencije
za trg vrednostnih papirjev